



Voor gezond en veilig werken

Prins Bernhardlaan 11, 6866 BV Heelsum | www.auxiliumhse.nl

Ministerie SZW – Directie Gezond en Veilig Werken
t.a.v. mevrouw N. Brink
Pernassusplein 5
2511 VX Den Haag

Datum: 9 maart 2020
Onderwerp: Beschouwing TNO-rapport Risicodifferentiatie Asbest – v2
Kenmerk: 2003.021

Geachte mevrouw Brink, beste Nicolien

Hierbij ontvangt u de aangepaste notitie over onze beschouwing van het recentelijk uitgebrachte adviesrapport door TNO, waarin een risicodifferentiatie naar het soort asbesttoepassing is opgenomen.

Indien u nog vragen heeft, kunt u uiteraard contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

ir. Mariska Droog, RAH
Arbeidshygiënist

Notitie Beschouwing op TNO-rapport Risicodifferentiatie Asbest

Kenmerk: 2003.021
Datum: 9 maart 2020
Auteurs: Mariska Droog en Tamara Onos (beiden arbeidshygiënist)

1. Inleiding

Het ministerie SZW wil het asbeststelsel vereenvoudigen zonder dat dit ten koste gaat van de gezondheid van betrokkenen. TNO heeft een adviesrapport opgesteld waarin samengevat de volgende punten zijn onderzocht:

1. Is het mogelijk een indeling in toepassingen te maken waarvoor geen (groep A) of wel (groep B) certificatie nodig is?
2. Is het mogelijk in sommige gevallen alleen een visuele eindcontrole uit te voeren?
3. Is een wijziging van toetswaarden voor eindmetingen mogelijk?

Op verzoek van de staatssecretaris geven enkele onafhankelijke deskundigen en/of wetenschappers een beschouwing op dit rapport. Hiertoe is, naast andere partijen, ook Auxilium HSE gevraagd om vanuit haar arbeidshygiënische expertise, een beschouwing te geven op de blootstelling en gezondheidseffecten. Als leidraad voor de beschouwing is de vraag meegegeven of de door TNO gegeven beleidsadviezen, gezien de huidige stand van de wetenschap (met andere woorden alles wat er momenteel over asbest(toepassingen) en gezondheidseffecten bekend is), aannemelijk zijn.

In deze notitie geeft Auxilium HSE haar visie op enkele centrale conclusies uit het TNO rapport TNO 2019 R11239 Aanknopingspunten voor differentiatie in risico's van werkzaamheden met asbest ten behoeve van beheersregimes d.d. 5 september 2019, auteurs S. Spaan, P.C. Tromp en J.M. Schinkel.

2. Beschouwing

Per onderzoeksvraag is de conclusie of mening van TNO gedestilleerd en samengevat in de volgende drie hoofdstellingen:

1. Bepaalde hechtgebonden toepassingen kunnen verwijderd worden zonder certificatie;
2. Visuele eindcontrole is voldoende in situaties met beperkte emissie van asbestvezels;
3. De eindmeting kan uitgevoerd worden met FCM waarbij een toetswaarde geldt van 10.000 vezels/m³ (chrysotiel) of 2.000 vezels/m³ (amfibool).

In dit hoofdstuk geven wij een beschouwing op deze stellingen.

2.1 Bepaalde hechtgebonden toepassingen kunnen verwijderd worden zonder certificatie

TNO geeft aan dat bepaalde hechtgebonden productgroepen vallen onder categorie A. Het verwijderen van deze productgroepen geeft beperkt risico, wat inhoudt dat deze verwijderd kunnen worden door bedrijven zonder certificaat (maar vanzelfsprekend wel middels veilige werkwijzen). TNO noemt de volgende hechtgebonden productgroepen.

- In kunststof gebonden of imitatiemarmere toepassingen;
- Elastische toepassingen;
- Asbestcement-toepassingen in goede staat.

Auxilium HSE vermoedt dat de cijfers van TNO aantonen dat de blootstelling bij het verwijderen van categorie A doorgaans lager zal zijn dan bij het verwijderen van productgroepen die vallen onder categorie B. Of dit laag genoeg is om de activiteiten uit te laten voeren door niet gecertificeerde bedrijven, kunnen wij op basis van dit rapport niet zonder meer onderschrijven. Hieronder volgen enkele argumenten om dit toe te lichten.

Onderbouwing van 'beperkt'

Het uitgangspunt van TNO in dit rapport is dat niet gecertificeerde bedrijven productgroepen kunnen verwijderen als er sprake is van een beperkte mate van blootstelling. Om te bepalen welke producten in groep A vallen en welke in B, is het belangrijk om te definiëren wat 'beperkt' is. In het rapport worden hiervoor verschillende definities gehanteerd.

- Op bladzijde 18 geeft TNO aan: 'Met 'beperkt' wordt hierbij bedoeld dat de blootstellingsniveaus zich onder dan wel rond de grenswaarde van 2.000 vezels/m³ liggen.'
- Bij kit wordt deze definitie aangepast (bladzijde 19). Er zou bij kit sprake zijn van beperkte blootstelling: 'Deze gemeten asbestconcentraties liggen over het algemeen onder de grenswaarde, en de hoogst gemeten (maximale) asbestvezelconcentraties liggen binnen een factor 5 van de grenswaarde (<10.000 vezels/m³).'

Vervolgens is op bladzijde 23 aangegeven dat situaties waarbij sprake is van blootstellingsniveaus tussen 10.000 en 100.000 vezels/m³ nauwelijks voorkomen. De suggestie wordt gewekt dat dit incidenteel toelaatbaar is.

Representatief - hoofdproductgroep

Op basis van dit rapport is niet herleidbaar of de meetgegevens van vensterbanken representatief zijn voor andere toepassingen in de hoofdproductgroep 'In kunststof gebonden/imitatiemarmere'. De metingen in tabel 3 geven hoge waarden voor stationaire metingen bij siersteen en persoonsgebonden metingen bij vinyltegel.

Ook voor de andere productgroepen kan niet zonder meer aangetoond worden dat de meetgegevens van één toepassing doorgetrokken kunnen worden naar de hele hoofdproductgroep.

Representatief - toepassing

Er kan niet zonder meer gesteld worden dat de metingen binnen een toepassing, representatief zijn voor die hele toepassing. Dit heeft voornamelijk te maken met de asbestpercentages binnen een toepassing. Enkele voorbeelden ter toelichting:

- De metingen binnen bitumen zijn uitgevoerd bij 2-5% chrysotiel, terwijl uit de SMA-rt toepassingen blijkt dat het chrysotielgehalte bij 9% van het bitumen hoger is.

- Bij kit is niet herleidbaar bij welke percentages asbest gemeten is. Bij de amfibole asbestsoort anthophylit 2-5%, hetgeen niet regulier voorkomt bij kit, is de hoogste blootstelling gemeten (6600 vezels/m³).

Invloed van omstandigheden en maatregelen

Zoals TNO zelf ook aangeeft, bepalen de wijze van verwijderen en de toegepaste maatregelen mede of een productgroep veilig verwijderd kan worden. Indeling op basis van hoofdproductgroep alleen is daarom onvoldoende. Dit is bij meer toepassingen zichtbaar. Met betrekking tot groep A:

- De metingen bij bitumen zijn alleen onder de grenswaarde als gebruik gemaakt wordt van plaatselijke afzuiging (LEV).
- De metingen van kit missen contextuele informatie (onder andere asbestpercentage en mate van corrosie). Zonder deze informatie roepen de resultaten vragen op. Bijvoorbeeld: Waarom is de gemeten blootstelling bij het verwijderen van kit zonder beheersmaatregelen lager dan wanneer afzuiging of bevochtiging wordt toegepast?
- Niet te achterhalen is waarom de stationaire metingen bij het verwijderen van asbestcement imitatiemarmor/siersteen zulke uitschieters kent. Hier is contextuele informatie nodig om, ondanks de hoge uitschieters, de activiteit toch in te delen in groep A.

N.B. Er is contextuele informatie nodig om te bepalen of de meetgegevens gebruikt kunnen worden. Deze contextuele informatie is verspreid over tabel 4, bijlage 1 en hoofdstuk 2 (pagina's 18 en verder). Niet in alle gevallen was contextuele informatie voldoende herleidbaar.

2.2 Visuele eindcontrole is voldoende in situaties met beperkte emissie van asbestvezels

In de samenvatting geeft TNO aan dat een visuele inspectie in situaties met een (verwachte) beperkte emissie van asbestvezels kan dienen als controle van de werkzaamheden. Dit baseert TNO op een berekening, omdat kwantitatieve gegevens ontbreken (bladzijde 24).

Auxilium HSE is van mening dat de wijziging in eindcontrole pas doorgevoerd kan worden na onderbouwing met kwantitatieve gegevens.

N.B. Tekst op bladzijde 74: 'Bij de keuze van een toetswaarde in combinatie met een toe te passen analysetechniek is het tevens van belang om randvoorwaarden zoals beperkingen in relatie tot de (uiterste) bepalingsgrens dan wel de specificiteit van een analysetechniek mee te nemen'. Dit is een belangrijke zin, die een nadere uitwerking verdient (of verwijzing naar rapporten waarin dit reeds is gedaan).

2.3 De eindmeting kan uitgevoerd worden met FCM waarbij een toetswaarde geldt van 10.000 vezels/m³ (chrysotiel) of 2.000 vezels/m³ (amfibool)

Over de eindmeting geeft TNO een aantal dingen aan die wij niet kunnen verifiëren. Overigens is dit geen expertisegebied van Auxilium HSE.

1. De toetswaarden liggen in ons omringende landen meestal hoger (bladzijde 26).
'... Daardoor variëren de gehanteerde toetswaarden van 500 tot 10.000 vezels/m³ en liggen dus over het algemeen boven de huidige Nederlandse grenswaarde van 2.000 vezels/m³.'
In tabel 5 (bladzijde 77) is een samenvatting gegeven van de gehanteerde waarden. In dit tabel is niet de gehanteerde meetmethode genoemd. De hogere waarden (10.000 vezels/m³) die het Verenigd Koninkrijk en België hanteren gelden voor FCM. Duitsland hanteert een lagere waarde dan Nederland (met dezelfde techniek SEM/RMA).
2. Uit onderzoek blijkt dat 10.000 vezels/m³ FMC overeenkomt met 2.000 vezels/m³ SEM/RMA. Ook deze stelling kunnen wij niet verifiëren aan de hand van het rapport.